

بیماری فاویسم چیست؟

بیماری فاویسم یا باقلایی یک بیمار ژنتیکی است که محدودیت سنین دارد و ممکن است برای هر فردی در هر سنی رخ دهد اما کودکان بیشتر درگیر می شوند و در اثر کمبود گلوکز ۶ فسفات دهیدروژناز (G6PD) در خون ایجاد می شود. کمبود این آنزیم در گلبول های قرمز خون باعث می شود که غشای گلبول های قرمز در اثر مواجهه با برخی موارد، از بین برود و گلبول ها به سرعت لیز شوند. قبل از این که بدن بتواند گلبول قرمز جدید تولید کند و جایگزینی برای گلبول های قرمز از بین رفته پیدا کند، اکسیژن بافت و اندام ها کاهش پیدا می کند و در نتیجه کم خونی همولیتیک ایجاد می شود. افراد مبتلا به انمی همولیتیک دچار خستگی، زردی پوست و چشم و همچنین تنگی نفس می شوند.

علائم فاویسم در کودکان چیست؟

در حالت عادی بیماری فاویسم در بزرگسالان و بخصوص کودکان با علائم و نشان های همراه نیست اما اگر آن ها در معرض گرده گیاه حبوبات خاص مانند باقلا و نخودفرنگی، عفونت باکتریایی و ویروسی یا دارو های خاص قرار بگیرند نشانه های زیر را از خود بروز می دهند:

ضربان سریع قلب   ادرار تیره رنگ

خستگی شدید یا سرگیجه   بزرگ شدن طحال

تنگی نفس، تب   رنگ پریدگی

اسهال و حالت تهوع   درد شکم

زردی پوست و سفیدی چشم

عوامل خطر فاویسم:

- جنسیت مرد
- سابقه خانوادگی
- نژاد آفریقایی آمریکایی و خاورمیانه ای

راه های تشخیص بیماری فاویسم:

معمولاً پزشک در خصوص رژیم غذایی، داروهای مصرفی و سابقه ژنتیک از خانواده بیمار مبتلا به فاویسم سوالاتی می پرسد سپس بر اساس علائم بیماری و معاینه می تواند تشخیص دهد که شخص بیمار مبتلا شده یا نه

آزمایش خون   آزمایش G6PD

فاویسم و ازدواج

بعد از تشکیل خانواده تنها در صورتی بچه ها به بیماری فاویسم مبتلا می شوند که در یکی از حالت های زیر قرار بگیرند:

✓ بیماری از پدر خانواده به دختر منتقل می شود.

✓ امکان انتقال بیماری فاویسم از پدر به پسر وجود ندارد.

✓ اگر مادر خانواده ناقل بیماری فاویسم باشد حدود ۵۰ درصد احتمال دارد پسر خانواده هم به فاویسم مبتلا شود.

• نکات مهم

فرد مبتلا به فاویسم نمی تواند خون اهدا کند.

با وجود یکه فاویسم معمولاً تا ۱۰ سالگی به صورت حاد عمل می کند ولی فرد مبتلا باید همیشه موارد پیشگیری را رعایت نماید و گاهی در ۳۰ تا ۴۰ سالگی نیز تشخیص داده می شود.

✚ در ایران

فاویسم در ایران بسیار شایع است و در برخی مناطق ایران از جمله نواحی شمالی و جنوبی ایران سواحل دریا شیوع بیشتری دارد و کانون هایی از این بیماری هم در سواحل خلیج فارس به ویژه مناطق جنوب و جنوب شرقی، فسا و فیروزآباد و داراب فارس و روستاهایش مالی ایران شهر در استان سیستان و بلوچستان دیده می شود.

در ایران فاویسم بومی سواحل خزر است، در این مناطق خطر ابتلاء به بیماری از فروردین تا تیر ماه شیوع بیشتری دارد. فاویسم از کلمه یونانی "VICIA FAVA" یعنی باقلا گرفته شده و در اصل مشهورترین منطقه از لحاظ درصد مبتلایان به فاویسم مناطق مدیترانه ای است.

به نام خدا

دانشگاه علوم پزشکی شیراز

بیمارستان امام حسن مجتبی (ع) سال ۱۴۰۲

بخش اطفال

موضوع: فاویسم

تهیه کننده: نجمه نوری

منبع: برونر سودارث

مسئول بخش: خانم دکتر رضایی

کد مستند سازی: pph.pe.15

بارکد:

عواملی که در مبتلایان به کمبود آنزیم G6PD

همولیز ایجاد می کند.

- باقلا به هر شکل موجود.
- آنالوگ های ویتامین K .
- داروهای ضد مالاریا: کلروکین / پریماکین / پاماکین / کیناکرین / کینین.
- سولفونامیدها: کوتریموکسازول (تریمتوپریم - سولفومتوکسازول) / نالیدیکسیک اسید (نگرام) / سولفاستامید / سولفا پریدین سولفانیلامید / سولفادیازین / سولفی / سوکسازول.
- ترکیبات نیتروفوران: فوروکسون / فورودانتین / فورابن / نیتروفورانتوئین / فورازولیدون / نیتروفورازون (فوراسین) / سپتاپرین.
- داروهای متفرقه: متیل نبلو / پروبنسید / استیل سالیسیلیک اسید / فنازوپیریدین / فنیل هیدرازین / بنزین / نفتالین / ایزونیاژید / آسپرین / بعضی از داروهای ضد تب / استامینوفن.

ولی طی قرن ها و مهاجرت مردم به نقاط مختلف جهان این بیماری در دنیا گسترش یافته است.

درمان فاویسم در کودکان

فاویسم بیماری مادام العمر است و درمان قطعی ندارد اما با دوری از محرک ها می توان آن را کنترل کرد در صورت برخورد افراد با مواد حساسیت زا و بروز آنمی همولیتیک باید هرچه سریع تر به مراکز درمانی و اورژانس بیمارستان ها مراجعه نمایند. پزشک متخصص بر اساس سن و علائم، معاینه پزشکی و نتایج آزمایشات علت بروز آنمی همولیتیک کودک را تشخیص می دهد.

اگر علت بیماری به دلیل رخ دادن عفونت باشد پزشک عفونت را از بدن خارج می کند اگر والدین کودک از دارویی استفاده کرده باشند که باعث نابودی گلبول های قرمز خون شده باشد پزشک مصرف آن ها را قطع می کند.

پیشگیری از بروز حمله فاویسم

والدین برای پیشگیری از فاویسم در کودکان باید چند کار ساده زیر را انجام دهند:

عوامل حساسیت زا را از دسترس کودکان خارج کنند.

از مصرف زیاد ویتامین C و سبزیجات خودداری کنند.

زنان باردار بدون مشورت با پزشک دارویی مصرف نکنند.

از حبوبات خاص مانند باقلا و لوبیا استفاده نکنند.

